

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 52 เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพใน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการ จัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ทฤษฎีความเชื่อของ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ซึ่งเป็นแพทย์หญิงคนแรกของประเทศอิตาลีที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เรื่องเด็ก คือ (1) เด็กเป็นผู้สร้างตนเองและเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) เด็กใช้ประสาทสัมผัสและ การเคลื่อนไหวเพื่อการเรียนรู้ (3) เด็กมีจิตที่ซึมซับ (4) เด็กทุกคนมีความแตกต่าง การพัฒนา เด็กต้องพัฒนาให้สมดุลและครบทุกด้าน (5) การศึกษาช่วยพัฒนามนุษย์และช่วยขจัดความวุ่นวาย ในโลกได้ (6) ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองจะเป็นพื้นฐานและส่งผลถึงอนาคตของเด็ก จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2545 และทฤษฎีความเชื่อของ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาและ การเรียนรู้ของเด็กทั้งภายในและภายนอกที่มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ด้วย ตัวเด็กเองและจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กซึ่งจะทำให้เด็กสามารถพัฒนาตนเอง และเกิดประโยชน์สูงสุดจากตัวเด็กเอง และทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งปัจจุบัน แนวทางการจัดการศึกษามีความหลากหลายทางความคิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ชุมชนและสังคมมี ส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการศึกษา ดังนั้นต้องมองไปที่ตัวเด็กด้วยว่าการจัดการศึกษาที่จัดให้ เด็กเป็นความต้องการที่แท้จริงของเด็กหรือไม่ การจัดการศึกษาที่แท้จริงต้องมาจากความ ต้องการของเด็ก โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา

เต็มตามศักยภาพ ตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กลดน้อยลง ฉะนั้นการสนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เด็กต้องการ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษา ดังนั้นการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่การใฝ่หาความรู้ด้วยตัวเอง จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเอง และเป็นการสร้างพฤติกรรมแสวงหาแหล่งความรู้จากหนังสือด้วยตัวเอง และฝึกให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน การแสดงความคิดเห็น ถ้าวัดคิดแล้วแสดงออก ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม ถ้าครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถเด็กก็จะพัฒนาตนเองไปได้ด้วยความมั่นคงและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง การเตรียมความพร้อมทางด้านทักษะการอ่านควรเริ่มที่ความชอบและความสนใจของเด็กในเรื่องนั้น ๆ ก่อน เพื่อปลูกจิตสำนึกภายในตัวเด็กให้เห็นความสำคัญของการดูและการอ่านหนังสือว่าเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตประจำวันและการดำรงอยู่อย่างรู้เท่าทันในสังคม

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุดของประเทศ ที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากเด็กจะเป็นผู้สืบทอดทุกสิ่งทุกอย่างจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง เด็กควรจะได้รับ การปลูกฝังแต่สิ่งที่ดีงามให้มีการเจริญงอกงามทางความรู้ ความคิด สติปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นกำลังของชาติ ซึ่งสิ่งที่มีส่วนช่วยเหลือหรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังคุณลักษณะเช่นนี้ให้กับเด็กก็คือ หนังสือสำหรับเด็ก ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2519 : 2) ที่ว่า

หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่างๆ แปลกๆ อยู่เสมอ ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่า ทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่านให้ความรู้ความบันเทิง เด็กๆ จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์รอบรู้ มีธรรมประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความปรารถนาที่จะทำแต่ประโยชน์ที่ควร

กระบวนการสร้างสติปัญญาอีกทางหนึ่งเป็นหนทางสำคัญคือ การอ่าน ไม่ว่าจะอ่านหนังสือหรือสื่อใด ๆ ก็ล้วนแต่มีความสำคัญในการสร้างพฤติกรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสิ้น ยิ่งถ้ามีขั้นตอนการบ่มเพาะที่เหมาะสม น่าสนใจ ไร้ความรู้สึก และทำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้นุคคนนั้นมีนิสัยรักการอ่าน นำสู่การพัฒนาความคิดได้อย่างกว้างไกลไม่สิ้นสุด ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาในการสร้างนิสัยรักการอ่านเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ทำการสำรวจสถิติการอ่านของคนไทยในปี

2544 ด้านการใช้เวลาในการอ่านหนังสือ พบตัวเลขที่น่าสนใจคือคนไทยอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ใช้เวลาอ่านหนังสือ 2.99 นาทีต่อวันและคนไทยวัย 10-14 ปี อ่านหนังสือน้อยที่สุดใช้เวลาเพียง 1.28-4.43 นาทีต่อวัน จำนวนนี้รวมคนไทยทั้งที่อยู่ในเมืองนอกเมือง และทุกเพศ ดังนั้น การรณรงค์ส่งเสริมการอ่านทั่วทั้งสังคมไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การที่เด็กได้อ่านหนังสือนั้นเป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วว่าจะทำให้เด็กมีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวางทันสมัย มีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้ที่เป็นสื่อกลางให้หนังสือเข้าถึงตัวเด็กนอกจากครูอาจารย์แล้ว พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมาก เพราะเด็กส่วนใหญ่ไม่มีเงินซื้อหนังสือเอง ต้องอาศัยผู้ใหญ่ที่เห็นความสำคัญและซื้อให้อ่าน การที่ผู้ใหญ่ซื้อหนังสือให้เด็กอ่าน นอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่แล้วยังเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่เด็ก เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสได้เป็นเจ้าของหนังสือเล่มที่มีเรื่องและรูปที่เด็กชอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กภูมิใจและพอใจมาก ความรักหนังสือจะเกิดขึ้นในใจเขาไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้เด็กคิดใจเท่ากับได้หนังสือไว้เปิดดูเป็นของตนเอง (เทพสิริ สุขโสภณ. 2522 : 56-57) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยว่า ผู้ปกครองเลือกหนังสือแบบใดให้กับบุตรหลาน และเด็กปฐมวัยชอบหนังสือแบบไหน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อหนังสือเพื่อพัฒนาเด็ก ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ลักษณะหนังสือที่เหมาะสมและมีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่อยู่ในเขตเมือง เขตชนเมือง และเขตนอกเมืองจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2553 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 13,082 คน (กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. 2553 : 2)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในจังหวัดมหาสารคาม มีทั้งสิ้น 400 คน ที่อยู่ในเขตเมือง จำนวน 100 คน เขตชนเมือง จำนวน 100 คน และเขตนอกเมือง จำนวน 200 คน รวมจำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย-เด็กหญิง ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง เขตชนเมือง และเขตนอกเมืองจังหวัดมหาสารคาม
2. หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่เขียนให้เด็กได้เลือกอ่าน จัดทำขึ้นเพื่อเด็กได้รับความเพลิดเพลินจากการดูภาพ การฟัง การอ่าน และเรียนรู้จากร่องรอยที่เขียนขึ้นโดยใช้ภาษาที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย หมายถึง ผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งเด็กชาย-เด็กหญิงที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2553 และอาศัยอยู่ในเขตเมือง เขตชนเมือง และเขตนอกเมือง จังหวัดมหาสารคาม
4. พฤติกรรมของผู้ปกครองในการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง ข้อเท็จจริงด้านต่าง ๆ จำแนกเป็น
  - 4.1 วิธีการในการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็กของผู้ปกครอง เช่น ความถี่ในการเลือกซื้อ สิ่งพิมพ์ที่ซื้อ วิธีการซื้อ และโอกาสในการซื้อ
  - 4.2 เหตุผลในการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง สิ่งที่ผู้ปกครองควรคำนึงถึง และใช้เป็นเหตุผลประกอบในการตัดสินใจเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็ก โดยเน้นในเรื่องคุณค่า และคุณภาพของหนังสือ

4.3 การตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง แนวทางที่ใช้ในการพิจารณาเลือกซื้อ ซึ่งได้แก่ เนื้อหา ภาพประกอบ ลักษณะรูปเล่ม การใช้ภาษา ผู้เขียน ผู้วาดภาพประกอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบพฤติกรรมของผู้ปกครองในการเลือกซื้อหนังสือให้กับบุตรหลาน
2. ได้ทราบหนังสือที่เด็กปฐมวัยชอบ และต้องการอ่าน
3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้แนวทางในการจัดซื้อหนังสือสำหรับเด็ก และเป็นข้อมูลในการให้ความรู้กับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย
4. เด็กปฐมวัยได้รับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาตามหลักการทางวิชาการที่ถูกต้อง